מתני' האומר א) הרי עלי במחבת לא יביא במרחשת במרחשת לא יביא במחבת מה בין מחבת למרחשת מרחשת יש לה כיסוי מחבת אין לה כיסוי דברי ר' יוסי הגלילי ר' חנינא בן גמליאל אומר ב) מרחשת עמוקה ומעשיה רוחשין א) ב) (רכין) מחבת צפה ומעשיה קשין: **גמ'** מאי טעמא ג) דרבי יוסי אילימא מרחשת דאתיא ארחושי הלב כדכתיב 1 רחש לבי דבר טוב ומחבת דאתיא אמחבואי הפה כדאמרי אינשי ג) ג) מנבח נבוחי אימא איפכא מחבת דאתיא אמחבואי הלב דכתיב 2 למה נחבאת לברוח מרחשת דאתיא ארחושי כדאמרי אינשי ד) הוה מרחשן שיפתותיה אלא גמרא ד) גמירי לה: רבי חנינא בן גמליאל אומר כו': מרחשת עמוקה דכתיב 3 וכל נעשה במרחשת מחבת צפה דכתיב ועל מחבת ת"ר ה) ב"ש אומרים האומר הרי עלי מרחשת יהא מונח עד שיבא אליהו מספקא להו אי על שום ו) כלי נקראו או על שום מעשיהן וב"ה אומרים ה) כלי היה במקדש ומרחשת שמה ודומה כמין ו) כלבום עמוק וכשבצק מונח בתוכו דומה כמין ז) תפוחי הברתים וכמין בלוטי היוונים ואומר וכל נעשה במרחשת ועל מחבת אלמא על שום ז) הכלים נקראו ולא על שום מעשיהם:

מתני' הרי עלי בתנור לא ח) יביא מאפה כופח ח) ולא מאפה רעפים ומאפה יורות הערביים ר' יהודה אומר ט) רצה מביא מאפה כופח הרי עלי מנחת מאפה לא יביא מחצה חלות ומחצה רקיקין רבי שמעון מתיר מפני שהוא קרבן אחד: **גמ'** תנו רבנן מאפה תנור ולא מאפה כופח ולא מאפה רעפים ולא מאפה יורות הערביים ר' יהודה אומר י) תנור תנור שני פעמים להכשיר מאפה כופח רבי שמעון אומר תנור תנור שני פעמים אחד שתהא אפייתן בתנור ואחד שיהא הקדישן בתנור ומי אית ליה לר' שמעון האי סברא ט) והתנן ר' שמעון אומר לעולם הוי רגיל לומר שתי הלחם ולחם הפנים כשרות בעזרה וכשרות יא) בבית פאגי אמר רבא אימא שיהא הקדישן לשום תנור: הרי עלי מנחת מאפה לא יביא מחצה [וכו']: תנו רבנן 4 וכי תקריב ח) כשתקריב לעשות דבר רשות קרבן מנחה אמר רבי יהודה מנין לאומר הרי עלי מנחת מאפה שלא יביא מחצה חלות ומחצה רקיקין תלמוד לומר 4 קרבן מנחה קרבן אחד אמרתי לך ולא שנים ושלשה קרבנות אמר לו רבי שמעון וכי

מתני' רוחשין. שהכלי עמוק והיה כל השמן במקום אחד וכשמניח אדם אצבעו על המנחה יב] נד השמן בתוכה: **מרחשת.** לשון רמש ט) דמתרגמינן רחשין: **צפה.** שאינה עמוקה אלא י) שוליה צפין אצל אוגניה ומתפזר השמן באוגני הכלי ולהכי קשה וכמו (שבת דף ה:) צף על פני המים: **גמ' מאי טעמא דר"י.** א) דמרחשת יש לה כיסוי ומחבת אין לה כיסוי: **אי נימא.** יג] דממשמעותא דמדנקראת מרחשת דמשמע דאתיא ארחושי הלב שהוא דבר מכוסה לפיכך מעשיה מכוסין ומחבת באת אמחבואי הפה לשון ניביה שהוא בגלוי: **רחושי הלב.** הרהור עבירה: **מחבואי הפה.** נבואי הפה כגון יד] שהרכיל: **נחבאת.** טמונה ולב חבוי וטמון הוא: **אלא גמרא.** דזו מכוסה וזו מגולה: **במרחשת.** משמע בתוכה אלמא יש לה תוך: **ועל מחבת.** משמע עליה ולא בתוכה טו] דאין לה תוך: **האומר הרי עלי מרחשת.** דלא אמר במרחשת: **יהא מונח.** הנדר עד שיבא אליהו: **מספקא להו אי על שם כליין נקראו.** מחבת ומרחשת שיש כלי ששמו מחבת ויש כלי ששמו מרחשת: **או על שם מעשיהן.** נקראו שזו מעשיה רוחשין וזו מעשיה קשין. הילכך איכא למימר מנחה נדר ואיכא למימר לא התנדב מנחה אלא כלי שרת עצמו אי על שם הכלי קרי לה טז] קרא מנחה הנעשית במרחשת אבל מנחה גופה לא איקראי מרחשת הלא כלי נדר ואינו מביא מנחה אלא א"כ אמר הרי עלי מנחת מרחשת או הרי עלי במרחשת ואיכא למימר נמי על שם מעשיה איקראי מרחשת ולא על שם כלי אלא המנחה עצמה יז] זה שמה וזה מנחה התנדב ולא כלי יח] יהא מונח עד שיבא אליהו: **כלבוס.** גלואו"ן שם כלי עשוי כעין מחבת שלנו והדופן יט] באמצעות כלפי פנים כזה כ]

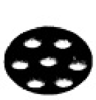

ומצוייר תוכו גומות גומות. וכשהבצק מונח כא] בתוכו (ב) הבצק בגומות: **דומה כמין תפוחי הברתים.** כב] בלוטי גלנ"ץ הגדולים באלונים שקורין קשטני"א כדמתרגמינן (ישעיה ו) כאלה וכאלון כבוטמא (ג) וכבלוטא: **ואומר וכל נעשה** (ד) **וגו' אלמא.** מדהכא כתיב במרחשת והכא כג] כתוב על מחבת ש"מ על שם כליין נקראו דזו צפה וזו עמוקה: **מתני' כופח.** מין תנור קטן מקום שפיתת קדירה אחת: **רעפים.** טיול"ש: **יורות הערביים.** יורות של אותו מקום ומסיקים אותן ואופין בהן חלות: **רבי יהודה אומר כו'.** דכופח מין תנור הוא: **מנחת מאפה.** כתיב בה חלות ורקיקין בויקרא [ב]: **לא יביא מחצה חלות כו'.** דאמרינן בפרק אלו מנחות (לקמן עו.) כל המנחות באות עשר עשר וזה לא יביא ה' חלות וה' רקיקין אלא הכל חלות או הכל רקיקין: **מפני שהן קרבן אחד.** שכולהם כתובים במנחה אחת: **גמ' תנור תנור.** (ד) כד] ואין ריבוי אחר ריבוי אלא למעט חד בויקרא [ב] קרבן מנחה מאפה תנור וכלו את אהרן כתיב (שם ז) וכל המנחה אשר תאפה בתנור: **הקדישן בתנור.** שהתנור מקדשן: **ומי אית ליה לר' שמעון.** דתנור מקדש שום קרבן: **כשרות בעזרה וכשרות אבית פאגי.** חוץ לחומת כה] העזרה חומה אחת וכן כו] שמה ואי ס"ד תנור מקדש כז] איפסלו ביוצא: **לשם תנור.** שכשהקדישנה לסולת יאמר על מנת לאפותה בתנור אני מקדישה: **וכי תקריב.** קרבן מנחת מאפה תנור כשתרצה לעשות מדעתך: **דבר רשות.** כלומר דבר זה רשות הוא ולא חובה שאם לא ירצה לא יקריב מנחה:

דלורייתא אם כן יכול לסמוך אברא' וי"ל דבפרק כל הפסולין (זבחים דף לג.) מסקינן דתיקף לסמיכה שחיטה דלורייתא:

מספקא להו. אי על שם כליין נקראו מחבת ומרחשת שבמרחשת בעי לאיתוייה ונפיק או על שם מעשיהן על שם רחישה כח] ל) (רחישת הלב או רחישת שפתים) וכיון דלא ידעינן להי נתכוין אי ארחושי הלב או ארחישת שפתים יהא מונח עד שיבא אליהו כך פירש בקונטרס ועל חנם נקט לפירושו אי על שם כליין נקראו דאפי' פשיטא ליה לשם מעשיהן איכא לספוקי אי ארחושי הלב נתכוין ומביא במרחשת אי ארחושי הפה ומביא במחבת לפיכך נראה דנקט כט] על שם כליין למימר דמספקא לן אי כלי נדר או למנחה נתכוין וא"ת ולמאי יהא מונח יביא מרחשת ומנחת מרחשת מספק כדאשכחן לקמן (דף קו.) פירשתי ואיני יודע מה פירשתי שיש לו להביא כל הספקות לפטור עצמו מנדר וי"ל דמיירי כגון דאמר מעות הללו או סולת זה למרחשת ומיהו קשה דלתקן מעות הללו יביא מעות של חולין ויקנה מרחשת ויאמר דאם כלי נדר יהא הכלי קנוי כהן ויש לומר כגון שהפריש מעות והקדישן למרחשת כמו שידרשו חכמת הלשון:

או על שם מעשיהן. ולית להו לבית שמאי הא דאמר רב אסי בריש מכילתין (דף ג:) מחבת לשם מרחשת במנא קא מחשב ומחשבה במנא לא פסלה:

וכשרות אבית פאגי. פירש בקונטר' אלמא דאין תנור מקדש מדכשרות אבית פאגי ואין נפסלות ביוצא ואין נראה לפרש כן כדפי' בפ"ק (לעיל ט. ד"ה ר"ל) ויש לתמוה מאי קא מדמיא אפיית שתי הלחם ולחם הפנים לאפיית מנחת מאפה תנור הא אמר בסוף התכלת (לעיל נב.) אמר רבא על מחבת מלמד שטעונין כלי ואי אפי לה מאתמול איפסלה לה בלינה וה"נ מאפה תנור כתיב מלמדך שטעון כלי ולימא דתנור של מנחות מקדש אבל של שתי הלחם ולחם הפנים לא מקדש וי"ל דבפ' דם חטאת (זבחים צה:) מוכח דלא הוה במקדש אלא חד תנור של מתכת שהיה לשתי הלחם ולחם הפנים ולמנחות ולא דמי להיא דתכלת דגבי מנחות לא אמר רחמנא עשה במחבת עשה בתנור עשה במרחשת אבל במתניתין אמר רחמנא על מחבת בשמן תעשה (ויקרא ב):

הדרן עלך כל המנחות

מסורת הש"ס

א) ס"א ל"ג, ב) ורבין. ל"ק, ג) [ברכות ח.], ד) [תענית ב.], ה) פי' כלי של ב' רגלים, ו) [גי' הערוך כבכך תפוח דומה לתפוחי הברתים פי' כמין תפוחי הברתים עגול כולו חוץ מן מקום כינוס], ז) לקמן לה:, ח) [נ"א כשתקריב כשתלכה לעשות דבר כו'], ט) [כתאשים א], י) על שוליה. ל"ק, כ) וגר' הס"ד. ל"ק, ל) ל"ק מ"ז וכתב שיתור לשון הוא וכ"ה בס"י. ל"ק.

◆

תורה אור השלם

1. רחש לבי דבר טוב אמר אני מעשי למלך לשוני עט סופר מהיר: תהלים מה ב
2. למה נחבאת לברח ותגנב אתי ולא הגדת לי ואשלחך בשמחה ובשרים בתף ובכנור: בראשית לא כז
3. וכל מנחה אשר תאפה בתנור וכל נעשה במרחשת ועל מחבת לכהן המקריב אתה לו תהיה: ויקרא ז ט
4. וכי תקרב קרבן מנחה מאפה תנור סלת חלות מצת בלולת בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן: ויקרא ב ד

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מ"ט דר"י דס"ל למרחשת: (ב) ד"ה כלבוס וכו' מונח בתוכו נכנס הבצק בגומות: (ג) ד"ה דומה וכו' וכבלוטא אלמא מדהכא דכתב במרחשת כנ"ל והד"א: (ד) ד"ה תנור תנור ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות חד בויקרא:

◆

רבינו גרשום

מחבת צפה. אין לה בית קיבול אלא חלקה היא דכתיב על מחבת: ארחושי הלב. הרהורי הלב: אמחבואי הפה: כדאמרי אינשי קא מכת בוחי כלומר שנובח כלו' א) דבור הפה דכתיב ועל מחבת. כלומר מה שאופין בו אינן בתוכו אלא על גבו שאין לו בית קיבול: האומר הרי עלי במרחשת. והוא הדין כי אמר הרי עלי במחבת ב) אי ודאי על שם כלים נקראו שזה כלי שמו מרחשת וזה כלי [שמו] מחבת יביא ואין בו ספיקא ואם על שם מעשיהם נקראו דהאי אתי ארחושי הלב והאי אמחבואי הפה ואיכא למימר איפכא ולא ידע מאי בעי לאיתויי: וב"ה אומרים על שם כלים נקראו דכלי היה במקדש ומרחשת שמו ודומה מצד אחד כמין כלבוס כמו פגום כעין זה:

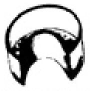

ועמוק היה הכלי כמין תפוחי הברתים עגול כולו חוץ ממקום הכינוס ומתוך שאינו עבה הרבה: וכן נמי בלוטי היוונים פרי האלונים: כופח תנור קטן הוא כדי שפיתת קדרה אחת רעפים לבינים: יורות ערביים. היינו אלפסות של אבן: תנור תנור קרבן מנחה מאפה תנור וכל המנחה אשר תאפה בתנור: שיהא הקדישן בתנור: כלומר שיהא תנור מקדשן. כשרות בעזרה אם נאפו בעזרה בתנור קדש וכשרים אם נאפו חוץ מן עזרה אחומת בית פגי ואי ס"ל (דע') [לר"ש] דבעינן דליקדשינהו תנור היאך הן כשרין בחוץ הא קי"ל דאין כלים מקדשין בחוץ: שיהא הקדישן לשום תנור כשהוא מקדישן מקדישן ע"מ לאפותן בתנור ולא

עין משפט נר מצוה

פח א מיי' פי"ז מהל' מעה"ק הלכה ב [עיי"ש]:
פט ב מיי' פי"ז שם הלכה ז:
ג [מיי' פי"ז שם הלכה כג]:
צ ד מיי' פי"ז שם הלכה א:

◆

לעזי רש"י

גלואו"ן. עץ סרוק (כעין מחבת לאפיפיות עשויה משני חלקים שהבצק לחוץ ביניהם).
גלנ"ץ [גלנ"ץ]. בלוטים.
קשטני"א [קשטנ"א]. אלון.
טיבל"ש [טיול"ש]. רעפים.

◆

מוסף רש"י

וכשרות בבית פאגי. כל ירושלים, דקא סבר אפיין נמי בתוך (להלן צה:) בית פאגי, מקום לפנים מן חומת העיר ונדון כירושלים לכל דבריו (סנהדרין יד:) כל שהוא בתוך היקף החיצון של ירושלים קרוי בית פאגי (סוטה מה.).

הדרן עלך כל המנחות

◆

שיטה מקובצת

א] תיבת רבין נמחק: ב] תיבות דר' יוסי נמחק: ג] אינשי קא מבח בוחי: ד] תיבות גמירי לה נמחק: ה] ת"ר שמאי אומר: ו] שום כליין: ז] כליין: ח] כופח ומאפה: ט] אומר רוצה: י] תנור. עי' תוספות זבחים (דף צו ע"א): יא] כשרות אבית אות ב' נמחק: יב] המנחה לאחר אפיה נע ונד: יג] ממשמעותא מדנקראה: יד] כגון שהלך רכיל למחבואות לשון תיבת נחבאות לי"ש: טו] בתוכה אלמא דאין: טז] קרי לה מנחת מרחשה: יז] עצמו זו: יח] כלי ומכח הספק יהא: יט] והדופן בתוכו באמצעית: כ] כזה

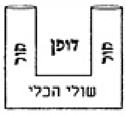

כא] מונח תוכו נכנס: כב] הברתים על שם מקומם הס"ד ומה"ד בלוטי: כג] והכא כתיב אות ו' נמחק: כד] תיבות ואין ריבוי אחר ריבוי אלא למעט נמחק: כה] העזרה. רש"י בפסחי' (דף פב ע"ב): כו] שמה. ל"א מה שבולט חוץ לחומה קרי פגי כמו פני תאנה וחוץ לחומה עד מקום הבליטה היו כשירות. ס"א ל"א מגדל אחת היה בחומה ובולטים ברפנות חוץ לחומה כמו פגי תאנה: כז] איפסלו ביוצא וא"ת והא פירשה בפ"ק דאין כלי שרת מקדש ליפסל ביוצא ואם כן היכא מוכח מהכא דאין תנור מקדש וי"ל דמוכח הכי דאי איתא דתנור מקדש נהי דאין מיפסל ביוצא מ"מ גנאי הוא הדבר להוציא חוץ לעזרה לכתחלה ולאפותו חוץ לחומה: כח] שם רחישת או רחישת הלב: כט] דנקט. ולכל הני לישנא הוי מצי למימר כמו כן האומר הרי עלי מחבת לכך נראה לפרש אי [על כליין] שהיה במקדש כלי ששמו מרחשת [ונדר] להביא במרחשת או דלמא לא היה במקדש כי אם מחבת וגם מנחת מרחשת היה עושה [במחבת רק] שהיה ממעט באור עד שהיו מעשיה רוחשין ולא היה האור מהבהב השמן וכן נראה בת"כ שהשיבו ב"ה לב"ש נאמר תנור ונאמר מרחשת מה תנור כלי אף מרחשת כלי אלא מכלל שהיו מסופקים ב"ש אי אמרי מרחשת כלי הוא אי לא. ה"ה. ולפרש"י קשה אמאי יהא מונח כו' ויש פי' אחרים מפרשים מספקא להו אי על שם כליין נקראו מחבת ומרחשת שבמרחשת בעי לאתויי ונפיק [או] על שם מעשיהם [על ארחושי ליבא [או] על] רחישת שפתים וכיון דלא ידעינן להי נתכוין אי על רחושי ליבא אי ארחושי שפתים יהא מונח עד שיבא אליהו ולכל הני לישנא כו' עד לכך נראה לפרש [אי על שם כליין] שלא היו דומין מחבת למרחשת דזה שפתיה גבוהות וזה שפתיה שפלה או על שם מעשיהן נקראו דלא היו במקדש כי אם כלי אחד מחבת וכשהיה מביא מנחת מרחשת היה ממעט באש ולא היה השמן נשרף כי אם רוחש ומשום דמספקי ליה יהא מונח עד שיבא אליהו. ת"א:

א) נראה דצ"ל כלומר שנובח נפה: מרחשת דאתיא ארחושי. כלומר דבור הפה.
ב) פירושו כזה הוא כמו פי' הקונטרס שהביאו תוס' בד"ה מספקא יעו"ש.